بِرِتسل (Brezel) نوعی نان سنتی اروپای مرکزی است که با پیچاندنِ رشته‌ای از خمیر به شکل گره‌ای ویژه پخته می‌شود.

The Brezel is a traditional bread of Central Europe, made by twisting a single .strand of dough into its distinctive knotted form before baking

Every fact is the fossil of an act

هر جسم سنگواره‌ی تجسمی است

Iraj Esmaeilpour Ghoochani

ایرج اسماعیل‌پور قوچانی

و کلمه جسم شد و در میان ما ساکن شد. یوحنا ۱:۱۴
The Word became flesh and dwelt among us. (John 1:14)

بِرِتسل Brezel فقط یک نان نیست. سنگواره‌ی حرکتِ دستِ نانواست. سنگوارۀ حرکتی که دستش از یاد رفته است؛ همان‌گونه که افسانه، سنگوارۀ زبانی است که شاعرش ...اشیا، حرکتِ دست را حفظ می‌کنند؛ افسانه‌ها، حرکتِ زبان را.
می‌گویند روزی پادشاهی از نانواهای سرزمینش خواست نانی بپزند که سه طلوع و سه غروب را در خود جای دهد. کسی نمی‌داند این روایت تا چه اندازه تاریخی است؛ اما خودِ روایت بخشی از همان نان است. افسانه نیز همچون برتسل، شکلِ سنگواره‌شده‌ای از یک روایت است.
باری، نانوا رشته‌ای از خمیر را از میان خود گذراند، بر خود بازگرداند و به آتش سپرد. جسم این حرکتِ از دست رفته نان شد و میان ما باقی ماند.
مردم‌کاوی خواندنِ اشیا، آیین‌ها، واژه‌ها و روایت‌ها، نه به‌عنوان نمادها، بلکه به‌عنوان سنگواره‌هایی توپولوژیک است: آثاری که حرکت را حفظ کرده‌اند، حتی وقتی دست و زبانِ آفریننده‌شان از یاد رفته است.

The Brezel is not merely bread. It is the fossil of the baker's hand in motion: the fossil of a gesture whose hand has been forgotten. Just as a legend is the fossil of a language whose poet has been forgotten. Objects preserve the movement of the hand; legends preserve the movement of language. It is said that a king once asked the bakers of his realm to create a loaf that contained three sunrises and three sunsets. No one knows how much of this story is historical. Yet the story itself has become part of the bread. Like the Brezel, a legend is itself the fossilized form of a narrative. So the baker passed a strand of dough through itself, folded it back upon itself, and committed it to the fire. The body of that vanished gesture became bread and has remained among us ever since.

Mardomkavi begins by reading objects, rituals, words, and stories—not as symbols, but as topological fossils: traces that preserve a gesture long after the hands and the language that created it have faded from.